

Žalovať štát za nežiadúce účinky vakcíny? Už to bude možné

Ministerstvo hovorí o diskusii, návrh má v zásuvke.

BRATISLAVA. Domôcť sa odškodného za poškodenie zdravia vakcínou proti covidu je na Slovensku prakticky nemožné. Doteraz sa o odškodnenie nielen za vedľajšie účinky vakcín proti covidu, ale aj ostatných vakcín a liekov zrejme nikto ani len nepokúsil.

Jedinou možnosťou je totiž na Slovensku len drahá a dlhotrvajúca občianska súdna žaloba s veľmi neistým výsledkom.

"Ak niekto išiel za advokátom, že sa chce súdiť za ujmu na zdraví a advokát mu povedal, čo všetko musí preukázať a aké sú s tým spojené náklady, tak si každý povie, že to nestojí zato. Preukázať totiž súvislosť medzi poškodeným zdravím a vakcínou je pre občajného človeka prakticky nemožné," myslí si ústavný právnik Martin Buzinger.

Kolapsový stav, krvnú zrazeninu, dočasnú paralýzu, pretrvávajúci vysoký krvný tlak a ďalšie ojedinelé, ale závažné nežiaduce následky očkovania proti covidu-19

zažilo na Slovensku už 1141 ľudí, ďalších sedem ľudí na následky očkovania zomrelo.

Hoci v prípade závažných vedľajších účinkov ide len o 0,04 percenta z vyše dva a pol milióna doteraz bez komplikácií zaočkovaných ľudí na Slovensku, z pohľadu jednotlivca môže ísť aj o vážnu zdravotnú ujmu.

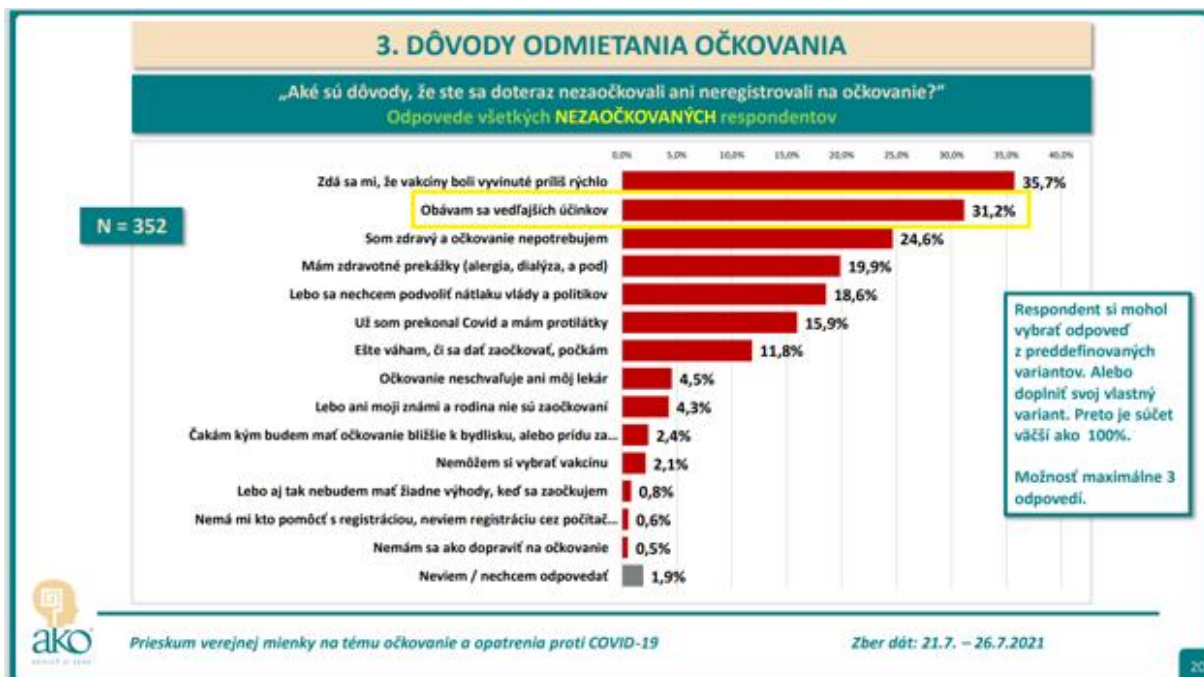

[Súvisiaci článok Ste zaočkovaný? Ak budete potrebovať ventiláciu, nepomôže vám to Čítajte](#)

V čase nedôvery polovice populácie k účinnosti a bezpečnosti vakcín proti covidu vláda doteraz nezriadila fond, z ktorého by sa jednoducho vyplácalo odškodňovanie ľudí postihnutých ich vedľajšími účinkami.

Vlastný štátny fond, ktorý by ľudí poškodených covidovými vakcínami odškodnil aj bez nutnosti súdiť sa, má aspoň 25 krajín sveta vrátane Česka, pre 95 najchudobnejších krajín z Afriky a Ázie zariadila špeciálny odškodňovací program Svetová zdravotnícka organizácia.

Strach z vedľajších účinkov vakcín proti covidu je pritom dlhodobo jedným z dvoch najčastejšie uvádzaných dôvodov, prečo sa ľudia odmietajú proti covidu očkovať. V reprezentatívnom prieskume agentúry AKO z augusta to uviedol takmer každý tretí opýtaný.

[Prieskum agentúry AKO o dôvodoch odmietania očkovania proti Covidu-19 \(zdroj: AKO\)](#)

O zriadení fondu na odškodnenie ľudí poškodených vakcínami - covidovými, ale aj ostatnými - sa na Slovensku hovorí dlhé roky. V roku 2014 ho chcel presadiť vtedajší exminister zdravotníctva Ivan Uhliarik (vtedy KDĽ), o zriadení fondu hovoril minulý rok aj vtedajší minister zdravotníctva [Marek Krajčí](#) (OĽaNO).

"Téma je vedená dlhé roky v rovine odborných diskusií," odpovedala hovorkyňa ministerstva Zuzana Eliášová na otázku, kedy sa uskutoční Krajčího návrh z minulého roka. Ministerstvo pritom má takmer hotový návrh, ktorý pripravili počas predošlej vlády [Petra Pellegriniho](#) (vtedy Smer, dnes Hlas).

Rezort zdravotníctva od nového roka mení podmienky zodpovednosti za poškodenie zdravia covidovými vakcínami.

Táto zmena, o ktorej aktuálne rokuje parlament, však nemá pomôcť poškodeným. Zbavuje zodpovednosti lekárov a ich zdravotnícke zariadenia a prenáša ju na samotný štát.

Eviduje vás ŠÚKL? Nič to neznamená

"Za celú svoju 13-ročnú prax si nepamätám jediné súdne rozhodnutie, ktoré by riešilo odškodnenie za nežiaduce účinky ktorejkoľvek [vakcíny](#), ktoré ľuďom uškodili," hovorí advokát so špecializáciou na medicínske právo Ivan Humeník z Košíc.

Žiadny takýto prípad nepozná ani bratislavská advokátka Margaréta Markechová, ktorá zastupuje aj pacientov v sporoch so zdravotníckymi zariadeniami.

Klientov vždy upozorňujú, že vedenie súdneho sporu je na Slovensku spravidla vždy dlhotrvajúcim procesom a úspech v ňom možno len veľmi výnimočne garantovať.

"V oblasti medicíny totiž nie je nič isté. Aj v prípade stopercentne pripravenej žaloby a argumentácie podloženej judikatúrou najvyšších súdnych autorít môže byť pacient v súdnom konaní nemilo prekvapený odlišným stanoviskom protistrany, ktoré navyše môže byť potvrdené aj znaleckým posudkom," tvrdí Markechová.

Teoreticky by sa o získanie odškodného mohli pokúsiť aspoň ľudia zasiahnutí závažnými vedľajšími účinkami vakcín. Očkovaným s miernejším vedľajšími prejavmi očkovania by sa vymáhanie škody zrejme neoplatilo.

"Sú nežiaduce účinky ako zvýšená teplota, človek je malátny a musí byť doma tri dni, ale finančné ohodnotenie takejto ujmy je minimálne. Budete žalovať za ušlú mzdu 150 eur?" myslí si advokát Humeník.

Keďže na Slovensku neexistuje žiadny priamy odškodňovací mechanizmus, poškodený by sa musel súdiť. Koho žalovať?

Zodpovednosť za podanie vakcíny nesie ešte do konca roka zdravotnícke zariadenie, ktoré poškodeného zaočkovalo. Na Slovensku sú to nemocnice, ambulancie všeobecných lekárov a očkovacie centrá.

Zodpovednosť nesú nielen v prípade, keby vakcínu podali v rozpore s tzv. očkovacou schémou, teda pravidlami ako, koho a akým množstvom očkovacej látky očkovať.

V takom prípade sa očkovaný síce môže obrátiť aj na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Táto inštitúcia však len overuje, či zdravotníci nezlyhali, ale ani z kladného výsledku nijako nevyplýva nárok očkovaného na odškodné.

“

Za celú svoju 13-ročnú prax si nepamätám jediné súdne rozhodnutie, ktoré by riešilo odškodnenie za nežiaduce účinky ktoréhokolvek lieku či vakcín, ktoré ľuďom uškodil.

”

Ivan Humeník, advokát so špecializáciou na medicínske právo

Zdravotnícke zariadenia zodpovedajú za poškodenie zdravia aj vtedy, keď v skutočnosti nijako nepochybili.

"Táto zodpovednosť prichádza napriek tomu, že všetko urobili správne a vakcínu použili v súlade so schválenými postupmi," hovorí Humeník. Ak vakcína poškodí zdravie napriek správne postupujúcej zdravotníckej pomoci, potom zodpovednosť nesie aj výrobca.

Poškodení by museli na súde dokázať, že zdravotné komplikácie boli vyvolané práve očkovaním. Dôkazom o tom nie je ani skutočnosť, že takéhoto očkovaného eviduje samotný Štátny ústav pre kontrolu liečiv v zozname závažných prejavov očkovania.

"Keby som zastupoval pacienta, tak využijem každý argument, ktorý ho podporí, aj vyjadrenie ŠÚKL. Ide však len o pomoc," hovorí Humeník. Na súde je totiž zväčša potrebný rozsiahly znalecký posudok, ktorý sa nedá nahradiť hlásením štátneho ústavu.

"V skutočnosti mohol mať očkovaný iné ochorenia, ktoré spôsobili zhoršenie zdravotného stavu, a to môže potvrdiť len znalecký posudok," vysvetľuje advokát.

Aj posudok však pracuje len s istou mierou pravdepodobnosti. "Dôkazné bremeno je na poškodenom. Súdu musí pregnantne preukázať, že dôvodom problémov je vakcína," hovorí Buzinger.

"Ani znalec to nevie potvrdiť na sto percent. Súdu to nemusí stačiť, a teda väčšinou ani nestačí," tvrdí ústavný právnik.

Očkovaný napokon v súdnom spore nemusí stáť len proti zdravotníckemu zariadeniu. Záujem o to, aby svoj nárok o odškodné neuplatnil, môže mať aj zdravotná poisťovňa, ktorá v prípade prehrateho súdu ručí za zdravotnícke zariadenie a vypláca škodu.

"Ony majú spoločný záujem, že nechcú platiť. Ako by to dopadlo, je však nedopovedané," hovorí Humeník s tým, že nevie o spore, keď by súd takúto kauzu skutočne riešil.

Ešte horšiu pozíciu majú pozostalí, ktorým príbuzný na vedľajšie prejavy očkovania zomrel.

"Nemožno už nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia uplatniť, keďže tento nárok, ktorý je viazaný len na osobu pacienta, jeho smrťou zaniká a nie je preto predmetom dedičstva po pacientovi," vysvetľujú advokátky z kancelárie Markechova JMJ Legal.

Samotná Markechová odporúča pokúsiť sa so zdravotníckym zariadením dohodnúť mimosúdne.

"Predtým, ako sa pacient rozhodne ísť so žalobou na súd, sa vždy pokúšame o mimosúdne urovanie sporu, a to aj preto, aby sa klienti pre prípad ochoty druhej strany uzavrieť dohodu o urovaní, mohli vyhnúť časovo a často aj emočne náročnému vedeniu súdneho sporu," tvrdí.

Ak sa to nepodarí, iná cesta ako súd nie je.

Ministerstvo hovorí o diskusii, návrh má v zásuvke

Keďže vážne vedľajšie účinky sú pri vakcínach a liekoch skôr raritou a vyplácanie odškodného sa preto týka len minimálneho počtu ľudí, štátu vznikajú pri odškodňovaní len minimálne náklady.

V mnohých krajinách aj preto odškodňovanie funguje pomerne jednoducho. Poškodený vôbec nemusí dokazovať, či mu zdravie poškodila vakcína, alebo liek.

"Napríklad v Spojených štátoch majú presný zoznam vedľajších následkov očkovania a tiež stanovené obdobie, v ktorom sa symptómy po vakcinácii objavujú. Kto splní tieto kritériá, je automaticky odškodnený," opisuje Buzinger.

Austrália takto eviduje desaťtisíc žiadateľov o odškodné, ktorým vláda plánuje od decembra vyplácať päťtisíc a viac dolárov za prekonané zdravotné komplikácie, stratu príjmu a tiež za peniaze vynaložené na liečenie.

Stovky prípadov eviduje aj Švédsko, koncom novembra posudzovalo necelých dvadsať žiadostí aj Česko.

Continent	Number of countries	Countries
Africa	0	None
America	2	United States, Canada
Asia	6	China, Japan, South Korea, Viet Nam, Nepal, Thailand
Europe	16	Austria, Denmark, Finland, France, Germany, Hungary, Iceland, Italy, Luxembourg, Norway, Russia, Latvia, Slovenia, Sweden, Switzerland and United Kingdom
Oceania	1	New Zealand

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233334.t001>

[Zoznam krajín s odškodňovacou schémou za nežiadúce účinky vakcín proti Covidu-19](https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0233334)

(zdroj: Randy G. Mungwira /

<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0233334>)

Keď slovenské ministerstvo zdravotníctva tvrdí, že o tejto téme sa vedie odborná diskusia, má pravdu. Trvá však už takmer desať rokov a ministerstvo má v zásuvke takmer hotový návrh. Vznikol za predchádzajúcej vlády počas pôsobenia ministerky zdravotníctva [Andrey Kalavskej](#).

Odškodňovať mal poškodených niektorou z povinných vakcín, ktorými sa očkujú deti. Fungovať mal rovnako ako podobné mechanizmy v zahraničí - bez nutnosti dokazovať, či poškodenie zdravia skutočne súvisí s vakcínou.

Fondom chcel štát reagovať na rastúci odpor rodičov, ktorí v čoraz väčšej miere odmietali dať svoje deti očkovať predpísanými vakcínami proti tetanu, záškrtu, detskej obrne či rubeole. Pri niektorých ochoreniach preto [zaočkovanosť](#) detí klesla pod úroveň kolektívnej imunity a prestávajú tak byť chránené aj tie, ktoré sa zo zdravotných dôvodov očkovať nemôžu.

Keď sa SME v novembri rezortu zdravotníctva pýtalo, či by istota odškodnenia za vedľajšie účinky nepomohla zvýšiť zaočkovanosť proti covidu, reagoval: "Veríme, že najväčšia motivácia pre ľudí je ochrana zdravia a života - tak svojho, ako aj svojich blízkych," povedala hovorkyňa Eliášová.

Na Slovensku je po jedenástich mesiacoch od spustenia očkovania proti covidu stále nezaočkovaných vyše 53 percent obyvateľov.

Zdravotníci budú od januára z obliga

Nemocnice, očkovacie centrá a ambulancie všeobecných lekárov budú niest zodpovednosť za škody spôsobené vakcínami už len niekoľko týždňov.

Od januára má totiž zodpovednosť za všetky covidové vakcíny prevziať štát. Doteraz ručil len za škody spôsobené neregistrovanou ruskou vakcínou Sputnik, ktorou sa na Slovensku očkovalo len niekoľko týždňov začiatkom leta.

Po novom štát preberá zodpovednosť aj za registrované vakcíny. Poškodení sa tak od nového roka budú súdiť s ministerstvom zdravotníctva, ak poškodenie zdravia spôsobila vakcína samotná a nie postup zdravotníkov.

Zmena má motivovať všeobecných lekárov v ambulanciách, aby sa viac z nich zapojilo do očkovania proti covidu.

"Treba zabezpečiť, aby sa ambulantní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti neobávali prípadnej zodpovednosti spôsobenej vlastnosťami očkovacej látky," vysvetlila Eliášová.

Vakcína	Najčastejšie hlásené podozrenia na nezávažné nežiaduce účinky	Hlásené podozrenia na závažné nežiaduce účinky
Comirnaty (Pfizer/BioNTech)	bolestivosť, opuch alebo začervenanie v mieste aplikácie, opuch a bolesť lymfatických uzlín v podpažiu, triaška, zimnica, horúčka, pocit na odpadnutie, únava, závraty, bolesť hlavy, svalov, kĺbov, zvýšenie pulzu, slabosť, nauzea, vracanie, hnačka, návaly tepla, pásový opar, kožné reakcie (výsyp), porucha menštruačného cyklu, sťažené dýchanie, trpnutie, nespavosť, potenie, pocit pálenia rôznych častí tela, malátnosť, búšenie srdca, nechutenstvo	pretrvávajúce zvýšenie tlaku krvi (zväčša u pacientov liečených na hypertenziu), prekolapsový stav, kolaps, strata vedomia, trombóza, alergické reakcie, anafylaktické reakcie, paréza tvárového nervu, zlyhanie očkovania, flebotrombóza, pľúcna embólia, náhla cievna mozgová príhoda, trombocytopenia (ľahkého až ťažkého stupňa), fibrilácia, myokarditída, infarkt myokardu, artritída, perikarditída, hypertenzná kríza, porucha sluchu, polyneuropatia, hyperpyrexia, epileptický záchvat u pacientov liečených na epilepsiu
Spikevax (Moderna)	opuch, začervenanie a svrbenie v mieste aplikácie, horúčka, bolesť svalov, kĺbov, hlavy, zimnica, únava, nauzea, slabosť, sťažené dýchanie, malátnosť, triaška, trpnutie, opuch a bolesť lymfatických uzlín, kožné reakcie (výsyp), závraty	dočasná paralýza, pretrvávajúce zvýšenie tlaku krvi, trombóza, kolaps, strata vedomia, myokarditída, náhla cievna mozgová príhoda, pľúcna embólia
Vaxzevria (AstraZeneca)	horúčka, zimnica, triaška, bolesť hlavy a celého tela, únava (príznaky podobné chrípke), nauzea, vracanie, hnačka, kožné reakcie (výsyp), trpnutie, bolesť alebo tlak na hrudníku, smäd, slabosť, návaly tepla, porucha menštruačného cyklu, opuch a bolesť lymfatických uzlín, sťažené dýchanie, zmeny srdcového rytmu, nechutenstvo, nespavosť, pocit na odpadnutie, tinitus, zvýšenie pulzu, potenie, pocit pálenia rôznych častí tela, malátnosť, závraty	krátkodobá strata vedomia, kolaps, trombóza a flebotrombóza dolných končatín, pretrvávajúce zvýšenie tlaku krvi, paréza tvárového nervu, epileptický záchvat u pacientov liečených na epilepsiu, erysipel, hyperpyrexia tromboflebitída, flebitída dolných končatín, pľúcna embólia, náhla cievna mozgová príhoda, trombocytopenia (ťažkého stupňa), infarkt myokardu, hypertenzná kríza
COVID-19 Vaccine Janssen	bolestivosť v mieste aplikácie, horúčka, bolesť hlavy, svalov, kĺbov, zimnica, triaška, únava, nauzea, slabosť, nespavosť	strata vedomia, kolaps, halucinácie, hyperpyrexia
Sputnik V	horúčka, triaška, bolesť hlavy, kĺbov, svalov, ramena, trpnutie končatín, malátnosť, únava, nechutenstvo, návaly tepla, sťažené dýchanie, závraty, pocit na odpadnutie	pretrvávajúce zvýšenie tlaku krvi, flebotrombóza, pľúcna embólia

[Podozrenia na nežiaduce účinky vakcín proti covidu-19. \(zdroj: ŠÚKL\)](#)